Sundbyberg 2026-11-09

Diarienummer: LI2026/ 01158
Vår referens: Mia Ahlgren

Mottagare: li.remissvar@regeringskansliet.se
li.bb@regeringskansliet.se

Remissvar Typgodkännande av småhus
(Boverkets rapport 2026:21)

Funktionsrätt Sverige är en samarbetsorganisation för 53 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 medlemmar. Vårt arbete grundar sig på mänskliga rättigheter när vi driver medlemmarnas funktionsrätt - rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Sammanfattning

Boverket förslår lagändringar som rör bygglov och typgodkännande av småhus. Förslagen innebär att nya fristående enbostadshus för permanent bruk befrias från krav på bygglov om de är förprövade eller typgodkända med max 120 kvadratmeter byggnads area och högst 5,5 meter taknockshöjd.

Boverket föreslår en ny process som kallas förprövning och omfattar frågor om färg och material, samt storleken på husmodellen. Prövningen av utformningskraven avseende lämplighet och tillgänglighet, för dessa förprövade enbostadshus, föreslås flyttas från bygglovsprövning till att i stället bedömas inför startbesked.

Boverket föreslår även att utformningskraven för tillgänglighet och lämplighet - som normalt sett hanteras i bygglovs-processen - ska kunna omfattas av typgodkännande.

Funktionsrätt Sverige ser, liksom Boverket själva, risker med ökat egenansvar för byggherren och ökat tillsynsarbete för kommunerna. Brister i tillgänglighet riskerar att kosta mer om de upptäcks i ett senare skede, samt ökat behov av enskilda bostadsanpassningar och risk för diskriminering. Detta strider mot funktionsrättskonventionen och riksdagsbeslut om inriktning i funktionshinderpolitiken. Kraven på tillgänglighet när det gäller utformning av bostaden behöver säkerställas och frågan om de kan utgöra en del av förprövning utredas. Tillgänglighet som rör placering på tomter behöver säkerställas av kommunala byggnadsnämnder.

Synpunkter på förslag

Funktionsrätt Sverige anser att det krävs en djupare utredning för att säkerställa tillgänglighet och undvika att rätten till bostad för personer med funktionsnedsättning försämras ytterligare.

Rapporten är svårläst och kompliceras av två separata författningsförslag om bygglovbefrielse och typgodkännande som är oberoende av varandra och föreslås genomföras i lagstiftningen tillsammans eller var för sig. Om båda förslagen genomförs finns det en valfrihet för byggherren att endast tillämpa bestämmelserna för det ena eller det andra, eller att kombinera dessa för samma åtgärd.

Typgodkännande som innebär att Swedac auktoriserar olika organisationer kräver kunskap om tillgänglighet. Kunskap om tillgänglighet i byggd miljö har blivit en bristvara, inte minst mot bakgrund av lagstiftning där konkreta allmänna råd saknas.

När det gäller förslaget att senarelägga bedömning av tillgänglighet till startbeskedet lyfter Boverket själva flera risker. Det rör ökade kostnader när brister i tillgänglighet upptäcks i ett senare skede. Ökat behov av enskilda bostadsanpassningar, som dessutom blir svårare att få och därmed ökar även risken för diskriminering.

Detta är inte förenligt med åtagande i funktionsrättskonventionen, till exempel artikel 4, 5, 9 och 19. Det leder också i helt motsatt riktning mot prop.-201617:188 propositionen om mål och inriktning för funktionshinderpolitiken som fastställer att funktionsrättskonventionen ska vara utgångspunkt för politiken med inriktning som rör:
– principen om universell utformning, – befintliga brister i tillgängligheten, – individuella stöd och lösningar för individens självständighet, och– att förebygga och motverka diskriminering.

Tillgänglighet som en del av Boverket förprövning?

Det krävs mer utredning av alternativ för att minska risken för fel, med ökade kostnader för byggherrar och för att säkerställa tillgänglighet oavsett var man bor eller vilken organisation som gör bedömningen. En lösning skulle vara att bedömning av utformningskraven avseende lämplighet och tillgänglighet inuti bostäderna i förprövade enbostadshus ingår i Boverkets förprövningsprocess.

Tillgänglighet som rör placering på tomter

Krav som rör tillgänglighet för husets placering på tomter, behöver säkerställas i form av krav på placering, med tydlig information till byggherrar inför startbesked lokalt av kommunala byggnadsnämnder. Undantag i regelverket för tillgänglighet till bostad i synnerhet till

entrén som Boverket beskriver behöver ses över och förtydligas. Se vidare risker lyfts bland annat i 6.4.1.1.9..

Synpunkter på konsekvensbeskrivningar

Boverket nämner inte funktionsrättskonventionen i denna rapport. I stället för att säkerställa rättigheter och utgå från konventionen i enlighet med riksdagens beslutade mål för funktionshinderpolitiken, bygger beskrivningar på ”personer med funktionsnedsättning”. Detta kan eventuellt förklaras av Statskontorets perspektivstöd lyfter personer, inte rättigheter i konventionen, som barnrättsperspektiv gör.

Oärlig tolkning av funktionsrättskonventionen

Konsekvensbeskrivningen i Boverkets tidigare rapport 2025:12 slog fast att försämra krav på tillgänglighet vid ombyggnation med ökad risk för diskriminering skulle vara förenligt med funktionsrättskonventionen. Regeringen valde att förlita sig på Boverket analys i propositionen 2025/26:180, trots kritik från flera remissinstanser, inklusive Diskrimineringsombudsmannen. Detta ser vi som ett exempel på en **oärlig tolkning av konventionen**[1]

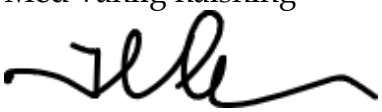
Stora risker med flyttat ansvar och borttagande av allmänna råd

Regelverket som rör byggd miljö är ett av flera politikområden som har genomgått stora förändringar genom många olika beslut om regelverk utan helhetssyn. Ansvar flyttas till byggherrar som själva ska förstå och bedöma tillgänglighet. Konkreta vägledningar med mått för vad som fungerar har successivt försvunnit, nu hänvisas till olika lagar[2]. Risken ökar för att göra fel och att inte förstå det omfattande regelverket.

Avsaknad av samhällsekonomiska konsekvenser

Flera funktionsrättsorganisationer beställde en nationalekonomisk analys i rapporten Dörrarna stängs innan alla har fått plats från 2012. Ingen statlig utredning eller myndighet har gjort en analys av konsekvenserna på sikt för samhället, när man inte säkerställer ett enkelt tydligt regelverk för att byggd miljö görs rätt från början med konkreta regelverk utan fokus på en mängd svårtolkade undantag.

Med vänlig hälsning

Nicklas Mårtensson
Ordförande, Funktionsrätt Sverige

---

[1] Begreppet oärlig tolkning har använts inom barnrättsområdet. Det kan även kopplas till Wienkonventionen artikel 31 ff som rör tolkning Se även HRjust där två svenska universitet ingår om att använda mänskliga rättigheter för att legitimera beslut.
[2] Boverkets kunskapsbank hämtad 16 oktober 2026